БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 150 (6585)
ИЮЛИИН 30
ЧЕТВЕРГ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин байгуулагдаһанһаа хойшо табин жэл гүйсэбэ.

Ленинизмын туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр—урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

Хитадай Арадай Республикын Арадай Центральна Правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр МАО ЦЗЕ-ДУНДА

Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Административна Соведэй Премьер ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙДА

Эблэрэлгые баталалга ба Корейдэ дай дүүргэлгэ хадаа героическа корейскэ арадай ба Хитадай арадай эрэлхэг зоригто һайндуратанай агууехэ илалта мүн.

Советскэ Союзай арадууд Дальна Востогто ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ туйлагдаһан энэ ехэ илалтатай дашарамдуулан, агууехэ хитад арадта баяр хүргэн, халуунаар амаршална.

Арадуудай эб найрамдалай, сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ туйлагдаһан эдэ амжалтануудые батадхаха зорилгонууд эблэрэлгын баталагдахатай ба дайнай ябуулгануудай дүүрэхэтэй хамта, эб найрамдал хүсэгшэ арадуудай үмэнэ табигдана.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. МАЛЕНКОВ.
СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. МОЛОТОВ.

Москва, 1953 оной июлиин 28.

Коммунистическэ парти— советскэ арадай вождь мүн

Российска социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партиин Хоёрдохи съездын нээгдэһэн үдэрһөө хойшо мүнөөдэр тэбхэр табин жэл гүйсэбэ. Энэ съезд дээрэ хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы, революционно марксистска партиин, II Интернационалай реформистска партинуудһаа принципиальна ёһоор илгардаг партиин эхи табигдаһан байна. Россида революционно пролетарска парти байгуулхын түлөө агууехэ Ленинэй хэһэн үнэхөөрөө асари ехэ тэмсэл партиин Хоёрдохи съезд дээрэ амжалтаар түгэсөө һэн. «Большевизм хадаа политическэ ухаан бодолой течени боложо, политическэ парти боложо 1903 онһоо хойшо оршожо байна» гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн юм.

Үнгэрһэн энэ табин жэл соо Советскэ Союзай Коммунистическэ парти алдарта замаар ябажа гараа. Манай парти хадаа хүдэлмэришэд ба таряашадай хэрэгэй түлөө, социализмын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэһэн, обществые революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулхын тула эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга хэһэн байна. Манай парти ажалша зоной эрхэ сүлөөгэй ба зол жаргалай түлөө тэмсэлэй түгые ородой гурбан революци соогуур үндэр дээрэ арюун сэбэрээр барижа гараһан байха юм.

Агууехэ Ленинэй байгуулһан ба хатуужуулһан большевистскэ парти манай арадые 1917 ондо Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илалтада хүргөө, пролетариадай диктатура байгуулаа, манай Эхэ оронойй олон миллион ниитэ ажалшадые ушар ёһоёо мэдэхэ түүхэтэ удхашанартай зохёон байгуулгада бодхоогоо, социалистическэ общество байгуулха ябадал туйлгаа.

Коммунистическэ партиин вождь, Советскэ правительствые толгойлогшо В. И. Ленин экономическа талаараа гээгдэнги байһан Россие хүсэн түгэлдэр түрүү социалистическэ гүрэн болгохо научна үндэһэтэй программа зохёоһон байна. Партиин ба арадай дайсад—троцкистнууд, бухаринецууд болон буржуазна националистнууд манай оронние ба партиие ленинскэ замһаа хадууруулжа, капитализм дахин байгуулха гэжэ оролдоһон юм. В. И. Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ агууехэ И. В. Сталин түрүүтэй Центральна Комитедэй хүтэлбэреэр Коммунистическэ парти урбагшадые ба капитулянтнуудые бута сохёод, ленинизмые аршалан хамгаалһан ба манай орон дотор социализм байгуулха эрид шууд хараа шугам баримталһан байна. Дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй үедэ советскэ арад орон дотороо социалистическэ индустриализаци хэхэ, хүдөө ажахые коллективизацилха талаар партиин зохёоһон түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Энэ түсэбые бэелүүлһэнэй ашаар манай Эхэ орон урагшаа айхабтар ехэ алхам хэжэ, аграрна гээгдэнги орон байһанаа хүсэн түгэлдэр индустриально-колхозно социалистическэ гүрэн болоо. Манай орон дотор мүлжэгшэ ангинууд бүримүһэн усадхагдаа, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадал хэтэдээ үгы хэгдээ. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ябажа, советскэ арад түүхэдэ анха түрүүн шэнэ общественнэ байгуулалта — социализм байгуулаа. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр хүсэн түгэлдэр олонациональна социалистическэ гүрэн — Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз байгуулагдаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ манай парти айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ. Парти хадаа фашистска булимтарагшадта эсэргүү бүгэдэарадай тэмсэлые зоригжуулһан ба эмхидхэһэн байна.

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр советскэ арад өөрынгөө вождь — Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ябажа, дайнаар һандаргагдаһан ажахыгаа тон ехэ зоригжолтойгоор һэргээн бодхоожо ороо һэн. Дайнай хойто тээхи үедэ социалистическэ экономико, техникэ болон культурые хүгжөөхэ талаар тон ехэ амжалтанууд туйлагдаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд советскэ арадай хэһэн тэмсэлэй ба туйлаһан илалтануудай гайхамшаг ехэ дүнгүүдые гаргаад, манай ороной улам урагшаа дабшаха программа табяа.

Мүнөө Коммунистическэ парти коммунистическэ байгуулалтын, олонациональна социалистическэ гүрэнөө саашадань бэхижүүлгын, бүхы советскэ хүнүүдэй ажабайдалай материальна ба культурна хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлгын тон шухала зорилгонуудые шиидхэжэ байна.

Коммунистическэ парти болбол советскэ арадай вождь мүн. Тэрэ хадаа үзэл сурталай бата нэгэдэлээр, ябуулгануудай ба журамай бата нэгэдэлээр эмхидэн жагсаһан нэгэн адли үзэл бодолтоной—коммунистнуудай дайшалхы союз мүн. Манай парти өөрынгөө бүхы ажал ябуулгада Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай революционно һургаалаар хүтэлбэри хэдэг туладаа хүсэтэй юм.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа табин жэлэй ойе бүхы советскэ арад, бүхы парти тэмдэглэжэ байна. Манай Бурят-Монголой республикын городууд болон хүдөө тосхонуудай ажалшад агууехэ партиингаа ябажа гараһан замые дахин дахин хаража, алдарта түүхыень шудалжа байна. Бурят-монгол арад зол жаргалта ба сүлөөтэ ажабайдал олгоһон түрэл партидаа инаг дуратай, тэрэниие тойрон улам нигтаар жагсанхай байһан тухайгаа мэдүүлнэ. Бурят-Монголой ажалшад, бүхы советскэ хүнүүдтэл адли, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр манай орон дотор коммунизм байгуулхын түлөө шэн зоригтойгоор саашадаашье тэмсэхээр бэлэн.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти баатар тэмсэлэй болоһон, хүндэ бэрхэшээлнүүдэй ушарһан, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудай туйлагдаһан табин жэлэй алдарта замаар ябажа гараба. Сэсэн мэргэн Ленинэй, Ленинэй шаби ба хэрэгыень үргэлжэлүүлэгшэ агууехэ Сталинай ба тэдэнэй соратнигуудай хүтэлбэреэр ябажа байлдаануудта хатуужаһан манай Коммунистическэ парти хадаа мүнөө коммунизм байгуулжа байгаа советскэ обществые ударидагша, хүтэлбэрилэгшэ ба жолоодогшо хүсэн мүн. Арад зонтоёо нигтаар нэгэдэжэ, манай парти шэнэ илалтанууд тээшэ этигэлтэй найдамтайгаар дабшажа ябана.

Ленинизмын туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын түгэс илалта тээшэ дабшая!

КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ТАБИН ЖЭЛЭЙ ОЙЕ МАНАЙ БҮХЫ ПАРТИ, БҮХЫ СОВЕТСКЭ АРАД ТЭМДЭГЛЭЖЭ БАЙНА

☆

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэлэй ойн хүндэлэлдэ

МИНСК.

«Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэл (1903-1953)» гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй Пропаганда ба агитациин таһагай, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай Институтдай тезисүүдые уншалга ба хөөрэлдөөнүүд Минск, Гомель, Витебск ба Белоруссиин бусад городуудай предприятинуудта эмхидхэгдэнэ. Агитаторнууд РСДРП-гэй II-дохи съездын түүхэтэ удхашанар тухай, пролетариадай диктатурын түлөө, манай орондо коммунистическэ общество байгуулхын түлөө Коммунистическэ партиин тэмсэл тухай хөөрэжэ үгэнэ.

Кировэй нэрэмжэтэ Гомельско станок бүтээлгын заводой механическа цех соо болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ фрезеровщик нүхэр Шафранов иигэжэ хэлэбэ:

—Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэлэй ой тухай тезисүүдые омогорхолтойгоор уншабаб. Манай түрэл партиин табин жэлэй алдарта зам энэ документ соо харуулагдаһан байна. Тэрэнэй хүтэлбэри доро ябажа, советскэ арад гайхамшагта илалтануудые туйлаа. Жэлэйнгээ даалгабари дүүргэжэ, энэ алдарта ойе угтааб. Саашадаа бүри һайнаар, бүри эршэ зоригтойгоор ажаллахаб гэжэ үгэеэ үгэнэб.

Партиин 2-дохи съездын нээгдэһээр табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан литературын выставкэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ БССР-эй гүрэнэй библиотекэдэ нээгдэбэ.

БАКУ.

Городой нефть болбосоруулха заводууд ба олзоборилгын бусад предприятинууд дээрэ агитаторнууд хүдэлмэришэдые КПСС-эй табин жэлэй ой тухай тезисүүдтэй танилсуулна. Россида хүдэлмэришэн ангиин революционно партиие байгуулхын түлөө тэмсэлые харуулһан номуудай ба материалнуудай выставкэ партиин Шаумяновска райкомой библиотекэ соо нээгдэбэ.

☆☆

Паровозо-вагонно заводто

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэл» гэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй Пропаганда ба агитациин таһагай, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай Институтдай тезисүүдые ехээр һонирхоно.

Уржадэр үдын забһарлалгын үедэ шэрэм-шудхалгын цехын хүдэлмэрилэгшэд тус тезисүүдые ехэ анхаралтайгаар уншаһан, мүн энээн тухай агитатор нүхэр Гринчук гэгшын хөөрэлдөөе тон һонирхолтойгоор шагнаһан байна.

— 50 жэл соо манай партиин ябажа гараһан түүхэтэ зам, —гэжэ агитатор хэлэнэ, —марксизм-ленинизмын агууехэ, бүгэдые илагша һургаалай илан мандаһанай тон эли тодо гэршэ болоно. Туйлай ехэ дайн байлдаанууд соогуур манай парти хадаа советскэ арадта зол жаргалта ажабайдал олгоо. Инаг Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын, коммунизмын илан мандахын түлөө үшөө һайнаар ажаллая.

Мүн тэрэшэлэн инструментальна, котельнэ ба бусад цехүүдтэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн, тус тезисүүд уншагдаһан байна.

Коммунистическэ партиин 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ажалшад политическэ литературые тон ехээр һонирхожо уншана. Заводой парткомой библиотекэдэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэл болоһон тушаа һайшаан дурадхагдаһан литературын выставкэ эмхидхэгдэнхэй. Мүн тэрэшэлэн Коммунистическэ партиин алдарта замые харуулһан уран зурагууд эндэ үлгөөтэй байна.

Бурят-Монголой ажалшад «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин 50 жэл (1903—1953)» гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Пропаганда ба агитациин таһагай, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай Институтдай тезисүүдтэй тон анхаралтайгаар танилсажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Областной партиийна һургуули дүүргэжэ байһан бүлэг отличнигууд КПСС-эй ЦК-гэй тезисүүдые уншажа байна. Зүүн гарһаа: А. Санжиев, В. Сахьянов, Н. Тихоненко, Н. Кучумов, Р. Раднаев, М. Мурчин, Г. Раэва.

М. Баировай фото.

☆

Советскэ арадта зол жаргал олгогшо түрэл инаг парти

Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудай, МТС-үүдэй, предприятинуудай ба эмхи зургаануудай партийна организацинууд, мүн тэрэшэлэн аймагай бүхы ажалшад Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэлэй ойе айхабтар үргэнөөр тэмдэглэжэ байна.

Партийна эхин организацинуудта Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан партийна суглаанууд мүнөө боложо байна. Мүн аймагай ажалшадай дунда энэ алдарта ой тухай хөөрэлдөөнүүд, элидхэлнүүд үнгэргэгдэнэ.

«Искра» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Путинцева таряанажалай бригадада ошожо, элидхэл хэбэ. Советскэ арадта зол жаргал олгогшо түрэл инаг Коммунистическэ партиингаа сэсэн мэргэн политикые өөһэдынгөө хэлэһэн үгэнүүд соо коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд тон халуунаар һайшаажа, Коммунистическэ партидаа хизааргүй үнэн сэхэ байһанаа шэн габьяата ажалаараа гэршэлэн харуулхабди гэжэ тэдэнэр мэдүүлнэ.

Маниие коммунистнуудай агууехэ парти хүтэлбэрилнэ

Заиграйн аймагай партийна организаци Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэлэй ойе угаа ехэ эдэбхитэйгээр тэмдэглэжэ байна.

Колхозуудай, МТС-үүдэй, промышленна предприятинуудай партийна эхин организацинуудта партийна суглаанууд мүнөө үнгэргэгдэжэ байна. Ленинэй (Ацагат). Сталинай, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудта партийна суглаанууд боложо, «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин табин жэл» гэһэн элидхэл партиин аймкомой элидхэлшэд нүхэд Бальжиров, Атуев, Жибаев гэгшэд хэһэн байна.

Колхозуудай, леспромхозуудай клубууд болон уншалгын байшангуудта, аймагай культурын байшан дотор элдэб выставкэнууд, фотомонтажууд эмхидхэгдэнхэй.

РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1953 оной гүрэнэй түсэбые нэгэдэхи хахад жэлдэ дүүргэлгын дүнгүүд тухай

РСФСР-эй статистическэ управлениин мэдээсэл

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ республиканска ба нютагай мэдэлэй промышленностиин, хүдөө ажахын ба транспортын хүгжэлтэ, капитальна барилгын ургалта, эд товарай эрьесые дэлгэрүүлгэ, коммунальна ажахые хүгжөөлгэ, городуудые болбосон түхэлтэй болголго, хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай тоогой олошоролго, культурна байгуулалта иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно гэбэл:

I.

Валовой продукци үйлэдбэрилгын нэгэдэхи хахад жэлэй түсэб РСФСР-эй республиканска ба нютагай мэдэлэй промышленностиин талаар 100,3 процент дүүргэгдээ. Промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилгын түсэб тус тус министерствонүүдээр иигэжэ дүүргэгдээ гэбэл:

	1953 оной нэгэдэхи хахад жэлэй түсэбые дүүргэлгын процент.
РСФСР-эй Нютагай ба түлишын промышленностиин министерство	102
РСФСР-эй Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин министерство	101
РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство	101
РСФСР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерство	90
РСФСР-эй Коммунальна ажахын министерствын промышленна предприятинууд	104
РСФСР-эй Харгын ба транспортна ажахын министерствын промышленна предприятинууд	104
РСФСР-эй Культурын министерствын промышленна предприятинууд	105
РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын промышленна предприятинууд	103
Роспромсовет	100,7

Хлопчатобумажна, улһан ба нооһон бүдүүд, арһан ба резиновэ гутал, дотор хубсаһанай трикотаж, оймһоной зүйлнүүдые, ковёрнууд, мяха, ургамалай тоһо, кондитерска зүйлнүүдые, макарон, виноградна ба жэмэсэй архи, мороженое болон хүн зондо хэрэгтэй бусад товарнуудые үйлэдбэрилгын түсэб 1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ үлүүлэн дүүргэгдээ.

Түмэр бетонно ба гипсовэ барилгын детальнууд, линолеум, линкруст, санитарна шаажан, хадааһа, лесорама, хүдөө ажахын машинанууд, слесарно-монтажна инструмент, электротүхеэрэлгын зүйлнүүд ба бусад түхэлэй продукци бүтээн гаргаха талаар нэгэдэхи хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Гэбэшье, продукциин зарим зүйлнүүдые бүтээн гаргаха талаар түсэбөөр тогтоогдоһон даалгабаринуудые зарим министерствонүүд дутуугаар дүүргэбэ. РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство хирпиисэ ба черепицэ үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй; РСФСР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерство барилгын модо зөөхэ, хюрөөдэхэ материалнуудые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй; РСФСР-эй Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин министерство загаһа бариха түсэбөө ба пивэ гаргаха түсэбөө дүүргээгүй; РСФСР-эй Нютагай ба түлишын промышленностиин министерство гэрэй холодильнигууд, эмалированно ба алюминеэр хэһэн шэрэм амһарта, металлическа оро, багашуулай велосипедүүдые үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргээгүй; Роспромсовет хадаа тэргэнүүд, повозконууд, ходууд, мебель, металлическа амһарта, гармоньнууд ба баянуудые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй.

II.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-эй республиканска ба нютагай мэдэлэй промышленностиин шухала зүйлэй промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулбал, нимэзр ехэ болоһон байна гэбэл:

	1953 оной нэгэдэхи хахад жэлые 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулбал процентээр.
Хара металлнуудай прокат	122
Торф	106
Хирпиисэ	117
Хирпиисые һэлгэгшэд	105
Черепицэ	109
Гипсовэ барилгын детальнууд	108
Түмэр бетонно барилгын детальнууд	133
Гоёолгын плиткэнүүд	112
Метлахска плиткэнүүд	127
Хюрөөдэгдэһэн материалнууд	107
Толь	112
Линолеум	141
Линкруст	181
Проволокоор хэһэн хадааһан	118
Извёстко	112
Гипс	107
Мел	113
Лесораманууд	115
Хүдөө ажахын машинанууд	161
Тэргэнүүд ба повозконууд	113
Хлопчатобумажна бүдүүд	109
Нооһон бүдүүд	105
Торгон бүдүүд	102
Гадар хубсаһанай трикотаж	103
Дотор хубсаһанай трикотаж	122
Металлическа оронууд	116
Мебель	109
Пианино ба рояльнууд	114
Радиоприёмнигууд	160
Гармоньнууд, баянууд ба аккордионууд	115
Патефонууд	116

(Үргэлжэлэлынь 2-дахи нюурта)

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ТҮҮХЭДЭ БОЛОҺОН ГАЙХАМШАГ СОБЫТИ

(РСДРП-гэй II съездын 50 жэлэй ойдо)

I. РСДРП-гэй II съезд ба революционно марксистска партиин түлөө тэмсэлдэ тэрээнэй удхашанар

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин героическа түүхэдэ, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй түүхэдэ Российска социал-демократическэ хүдэлмэришэнэй партиин Хоёрдохи съезд элитэ ехэ һуури эзэлнэ. Тус съезд Россиин хүдэлмэришэн ангиин марксистска партиин —шэнэ түхэлэй политическэ партиин бии бололгын эхи табиһан байха юм.

Гениальна Ленинэй байгуулһан, Ленинэй хүтэлбэри доро, Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ ба шаби агуухэ Сталинай болон тэдэнэй соратнигуудай хүтэлбэри доро урган гараһан ба байлдаанда хатуужаһан Советскэ Союзай Коммунистическэ парти түүхын ехэ замаар ябажа, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин илалтада, пролетариадай диктатурын тогтоолгодо ба СССР дотор социализмын байгуулгада асарһан байна.

Революционно-марксистска партиие байгуулгын түүхэдэ зайлашагүй болоһон ушар хадаа империализмын саг үеын эхилһэн дээрэһээ дулдыдаһан байна, энэ үедэ капитализмын бухы зүрилдөөнүүд туйлдаа хүрэһэн, капитализмын жэшээ соогоо амгалан хүгжэлтын үе дүүрэжэ, ангинуудай сэхэ тулалдаанuудай шэнэ үе эхилһэн, пролетарска революци ба пролетариадай диктатурые байгуулха тухай асуудал бодото дээрээ зайлашагүй болон, ээлжээндэ табигдаһан байгаа.

Тэрэ үедэ байһан II Интернационалай социалистическэ партинууд, оппортунизмаар нэрбэгдэн байгаа эбсэлтын партинууд, реформистска зам дээрэ байгаа партинууд эдэ зорилгонуудые дүүргэжэ шадахагүй байһан юм.

XX зуун жэлэй эхиндэ империализмын бухы зүрилдөөнүүдэй гол үлхэлдөөнүүдэй газар болоһон, сэрэгэй-феодальна, колониальна ба капиталистическэ дарлалтын гуламта болоһон Росси дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй центр болобо. Эндэ помещигүүд болон капиталистнуудай ээрхэг байдалые унагаажа, социализм байгуулжа шадаха бодото хүсэн урган гаража байба. Орон дотор айхабтар ехэ арадай революци һүжэрэн бодожо байгаа һэн, тэрээнииe дэлхэй дээрэхи эгээн революционно пролетариат, таряашадтай союзтайгаар ударидан толгойлдог байгаа. Россида урган гараһан революци, империализмын эпохын анха түрүүшын революци болбол айхабтар ехэ уласхоорондын удхашанартай байһан юм.

Хаанта засагые унагааха, һүүлээрнь капитализмые унагааха гэһэн агуухэ түүхэтэ зорилгые имагтал революционно марксистска партиин байгуулагдаһан условидо шиидхэжэ болохо байгаа. Иимэ партиие, шэнэ түхэлэй партиие байгуулха зорилгые Ленин түрүүтэй Россиин революционно марксистнууд гайхамшагаар шиидхэһэн байна.

Партиие идейнэ болон эмхидхэлэйнь талаар нигтаруулха, II съездые бэлэдхэхэ ябадалда ленинскэ «Искра» шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байгаа. Тэрээнэй хуудаһануyд дээгүүр, илангаяа «Юу хэхэб?» гэһэн ном соогоо Ленин «экономистнуудай» үзэлнүүдые, эмхигүй гэнтын ябадалнуудай урда тэдэнэй һүгэдэдэг, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ социалистическэ мэдэрэлэй үүргые доошонь дарадаг, пролетариадай диктатурын түлөө, социализмын илалтын түлөө тэмсэлһээ арсадаг ябадалнуудые эрид шангaар бута сохиһон байна. В. И. Ленин хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлдэ революционно теориин айхабтар ехэ удхашанартайе, хүдэлмэришэн ангиин вождь болохо политическэ партиин зайлашагүй хэрэгтэй байһаниие харуулжа, марксистска парти болбол хүдэлмэришэн ангиин хүдэлөөнэй научна социализмтай нэгэдэһэн нэгэдэлгэ мүн гэһэн шухалын шухала һургаал үндэһэлжэ, марксистска партиин идеологическа үндэһэ һууринуудые зохёон гаргаһан байна. «Түрүү тэмсэлшын үүргые имагтал түрүү теорёор хүтэлбэрилэгдэдэг парти дүүргэжэ шадаха юм»,—гэжэ Ленин бэшэһэн байгаа (Зохёол, 5 том, 342 нюур).

Уласхоорондын оппортунизмын үзэгдэлнүүдэй нэгэн байһан «экономизмын» идеологиие бута сохилго, ленинскэ принципүүдэй илалта ба ленинскэ түсэбэй түлөө «Искрын» ябуулһан амжалтата тэмсэл болбол Россида марксистска партиие байгуулха шухала условинуудые бэлдэһэн байна.

РСДРП-гэй Хоёрдохи съезд 50 жэлэй урда тээ—1903 оной июлиин 17-до (30-да) нээгдэһэн байгаа. Тус съезд түрүүшээр Брюссельдэ эхилһэн аад, һүүлдэнь полициин мүрдэлгэнүүд дээрэһээ Лондондо ошоһон байна. Съездэ 26 социал-демократическа комитедүүдһээ 43 делегадууд хабаадалсаа. Съездын составта элдэб янзын хүнүүд: «Искрын» тала баригшадай хажуугаар антиискровецууд, бундовецууд, «экономистнууд» байлсаһан юм. Тэдэнһээ гадна, «Искрын» тала баригшадай дунда Мартов түрүүтэй тогтуурингүй бүлэг искровецууд байлсаба.

Съездын гол зорилго хадаа ленинскэ «Искрын» зохёоһон программа, тактическа болон эмхидхэлэй заабаринуудай үндэһэ һуури дээрэ революционно марксистска партиие байгуулха зорилго мүн байгаа һэн.

Съезд дээрэ табигдаһан шухалын шухала асуудалнууд болбол партиин программа ба Уставые баталан абалга байгаа. Программын проектые «Искрын» редакци бэлдэһэн юм. Тус программа соо пролетариадай диктатура тухай Ленинэй оруулһан заабари гол һуури эзэлдэг байгаа.

Оппортунистнууд иимэ заабари бусад социал-демократическа партинуудай программанууд соо үгы юм гэһэн баримта дурдажа, пролетариадай диктатурын эрилтэнүүдтэ арсан эсэргүүсэһэн байна. Ленин оппортунистнуудые элишэлжэ, пролетариадай диктатура тухай һургаал хадаа марксизм соохи гол зүйлынь мүн, тэрээнһээ арсаха ябадал хадаа хүдэлмэришэдэй хэрэгтэ урбаһан ябадал мүн гэжэ заан хэлэһэн байгаа.

Пролетариадай диктатура тухай асуудалаар Ленин түрүүтэй ородой революционно марксистнуудай ябуулһан тэмсэл болбол айхабтар ехэ уласхоорондын удхашанартай байһан юм. Хүдэлмэришэн ангиин дайсад, бухы түрэлэй оппортунистнууд—Бернштейн ба Каутскиһаа эхилээд, мүнөө үеын баруунай социалистнууд хүрэтэрөө,—капиталай ээрхэг байдалые хамгаалан сахижа, мунхэжүүлхые оролдон, пролетариадай диктатурада эсэргүү һанамжануудые хододоо хэлэдэг байһан ба хэлэжэшье байдаг.

II съезд олонхи дуугаар пролетариадай диктатура тухай ленинскэ заабариие баталан абаһан байна.

Оппортунистнууд таряашад тухай асуудалай талаар эрилтэнүүдые программа соо оруулха ябадалда баһал эсэргүүсэһэн байха юм. Таряашад тухай асуудалаар съезд дээрэ болоһон тэмсэл тон ехэ удхашанартай байгаа, юундэб гэхэдэ, энэнь дүтэлэн ерэжэ байгаа революцида пролетариадай союзник тухай асуудал, тэрээниие зүбөөр шиидхэһэн дээрэһээнь революциин илалтын дулдыдаха асуудал мүн байһан юм. Тиимэһээ Ленин түрүүтэй революционно марксистнууд таряашадай асуудалай талаар «Искрын» зохёоһон программна заабаринуудые үсэд шангаар хамгаалһан байна.

Мүн национальна асуудалаар съезд дээрэ баһал тэмсэл болоһон байгаа. Бундын түлөөлэгшэд Ленинэй зохёоһон партиин гол программна эрилтэдэ—бухы арадуудай дүүрэн адли тэгшэ эрхэдэ, нациинуудай бэеэ даажа тогтонихо эрхэдэ эсэргүү һанамжануудые хэлэһэн байгаа. Ленин эдэ антимарксистска һанамжануудые бута сохижо, хүдэлмэришэн ангиин уялга хадаа али бухы национальна дарлалтада эсэргүүгээр тэмсэхэ ябадал мүн гэжэ заан хэлэһэн байна.

Һүүлдэнь тус съезд нэлэнхы олонхи голосоор «Искрын» редакциин зохёоһон программые баталһан юм, энэнь нэгэшье партида үшөө байгаагүй революционно-марксистска программа мүн байгаа. Энэ программа партиин VIII съезд хүрэтэр хүсэндөө байһан юм.

Программые баталан абахадаа Хоёрдохи съезд партиин нэгэдэлэй идейнэ үндэһэ һуури байгуулһан байна. Тиигэбэшье, марксизмын принципүүдэй ёһоор революционно хүдэлмэришэдэй нэгэдэһэн идейнэ нэгэдэл болбол өөһэдынь ашаг туһын түлөө тэмсэлдэ олон миллион ажалшадые хүдэлмэришэн ангиин арми болгон нигтаруулдаг организациин материальна нэгэдэлээр бэхилэгдэхэ ёһотой — гэжэ Ленин заан хэлэһэн байгаа. Энэ организациин гол принципүүд партиин Уставаар тодорхойлогдон бэхижүүлэгдэнэ.

Устав тухай асуудалаар В. И. Ленин элидхэл хэһэн юм. Уставые зүбшэн хэлсэлгын үедэ съезд дээрэ партиие байгуулха талаар, хоёр үзэл, хоёр түсэб урда урдаһаа тулалдаһан байна. Ленинскэ түсэб дотор түрүү революционно теорёор зэбсэгжүүлэгдэһэн хүдэлмэришэн ангиин эмхидхэмэл түрүү отряд болохо шэнэ түхэлэй парти байгуулха эмхидхэлэй принципүүд үндэһэлэгдэһэн байна. Парти болбол жиирэйшье гэшүүдтэ, мүн хүтэлбэрилэгшэдтэшье тон адли уялгань болохо централизмын ба булад хатуу жаяг заршамай үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаха ёһотой гэжэ Ленин заан хэлэһэн байгаа. Партиин хүсэн хадаа тэрээнэй нэгэдэлдэ ба оппортунизмын али бухы үзэгдэлнүүдтэй эбсэшэгүй байлгада юм. Пролетариадай хүтэлбэрилхы организаци, пролетариадай диктатурын тэмсэлдэ тэдэнэрэй гол зэбсэг болохо парти тухай һургаалые Ленин анха түрүүн зохёон гаргаһан байна.

Мартов ба тэрээнэй тала баригшад Уставай үндэһэ һуури дээрэ II Интернационалай партинуудтал адли реформистска парти байгуулжа болохо иимэ Устав съездээр абхуулхые эрмэлзэһэн байгаа.

Партиин гэшүүн байлга тухай Уставай нэгэдэхи параграфаар съезд дээрэ хурса шанга тэмсэл болоо һэн. Партиин программые мэдэрдэг, партиие материальнаар дэмжэдэг ба тэрээнэй нэгэ организацида оролсодог хүн бүхэниие партиин гэшүүн гэжэ тоолохые В. И. Ленин дурадхаһан байгаа. Ленинэй энэ найруулгань партиин зэргэнүүдэй арюун сэбэр байдалые, хүдэлмэришэн ангиин ударидагша болохо тэрээнэй нигта жагсаалги байдал ба дайшалхы хүсые хамгаалха тээшэ зорюулагдаһан байха юм.

Мартов ба тэрээнэй тала баригшад партиин гэшүүн тэрээнэй ямар нэгэн организацида оролсохо уялгатай бэшэ гэжэ тоолодог байһан юм. Мартовай найруулга хадаа пролетарска бэшэ, тогтуурингүй этэгээдүүдтэ, революциие саг зуура дахагшадта партиин үүдэ үргэнөөр нээжэ үгэхэ байһан юм. Иимэ парти хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилэгшэ байжа шадахагүй, харин организационно талаараа бүридхэгдөөгүй, задагай ба элдэб үнгын этэгээдүүдэй ямар нэгэн бүлэглэл мүн болохо байгаа.

Тиимэ болохолоор Уставай нэгэдэхи параграфай эдэ хоёр найруулганууд хадаа партиин шэнжэ шанар, тэрээнэй эмхидхэл, байгуулалта, жаяг заршам тухай тон хоёр ондоо үзэлнүүдые харуулна.

Искровецуудай хубааран таһарһан дээрэһээ Мартовай найруулга съезд дээрэ нэгэ бага олонхи голосуудые абаһан юм. Бэшэ талаараа «Искрын» зохёоһон Устав баталагдан абтаһан байна. Съездын революционно талань үсэд шанга тэмсэл ябуулжа, Устав соогоо пролетарска интернационализмын идей ба централизмын идейе хамгаалан бэхилжэ шадаһан байна. 1905 ондо болоһон партиин III съезд II съездын эндүүрэлые заһажа, Уставай нэгэдэхи параграфые ленинскэ найруулгаар баталан абаа һэн.

Партиин Уставай нэгэдэхи параграфые баталан абалгада гараһан хубаарал партиин хүтэлбэрилхы органуудые—Центральна Комитет ба Центральна органиие һунгаха үедэ бүри ехээр гүнзэгырһэн юм. Һунгалтын үедэ Ленинэй тала баригшад олонхи голосуудые абажа, Центральна Комитедтэ революционно олонхидой түлөөлэгшэд сроһон байгаа. Ингэжэ Ленинэй ба тэрээнэй тала баригшадай оппортунистнуудые илаһан илалта батадхагдаһан байна. Тэрэ сагһаа хойшо Ленинэй тала баригшадые—большевигууд, Мартовай тала баригша оппортунистнуудые —меньшевигүүд гэжэ нэрэлдэг болоһон юм.

II съездын түүхэтэ удхашанарынь юун болоноб гэхэдэ, энэ съезд дээрэ Ленинэй хүтэлбэри доро «Искрын» зохёоһон марксистска партиин идеологическа принципүүд илажа гараһан байна. Энэ съезд марксизмын «экономизмые» илаһан илалта баталжа, хүдэлмэришэнэй партиин революционно программые тогтоон абаба. Большевигүүдэй политическэ группын бии болоһон ба Ленинэй идеологическа принципүүдэй илаһан ушар болбол Россида марксистска хүдэлмэришэнэй партиин хүгжэлтэдэ ба бэхижэлгэдэ тон шухала удхашанартай байһан юм. Ленинэй агуухэ аша габьяань юун дээрэб гэбэл, революционно марксизмын принципүүдэй илалтын түлөө съезд дээрэ ябуулһан өөрынгөө эрид шанга тэмсэлээр Россидахи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөниие буржуазна идеологиин мэдэлдэ оруулха замда, реформизмын замда оруулха гэһэн оппортунистнуудай һэдэлгые бута сохижо шадаһан дээрэнь байна. РСДРП-гэй II съезд болбол бухы уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ эрьсэлтын шата мүн болоһон байна.

Тэрээнтээ хамта тус съезд эмхидхэлэй асуудалнуудай талаар харюусалгаяа дүүргэжэ шадаагүй һэн. Энэ съезд меньшевигүүдэй оппортунизмые эсэстэнь хүрэтэр элишэлжэ, тэдэниие партиһаа зайлуулан амяарлажа шадабагүй.

Съездын һүүлээр большевигууд болон меньшевигүүдэй хоорондын тэмсэл бүри хурсадаһан юм. Большевигууд меньшевигүүдэй оппортунизмые элишэлхэ, тэдэнтэй холбоогоо эсэслэн таһалха ябуулга тон үсэд шангаар ябуулжа, хүдэлмэришэн ангиин революционно партиие байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан юм. Иимэ партиие бэлэдхэхэ ябадалда Ленинэй «Юу хэхэб?», «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ», «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика», «Материализм ба эмпириокритицизм» гэһэн классическа зохёолнууд шиидхэхы шанартай үүргэ дүүргэһэн байна. «Ленинэй «Юу хэхэб?» гэһэн ном иимэ партиин **идеологическа** бэлэдхэлынь байгаа һэн. Ленинэй «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ» гэһэн ном болбол иимэ партиин **эмхидхэлэй бэлэдхэл болоһон байгаа.** «Ленинэй «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэһэн ном болбол иимэ партиин **политическэ** бэлэдхэлынь болоһон байна. Эсэстээ, Ленинэй «Материализм ба эмпириокритицизм» гэһэн ном болбол иимэ партиин **теоретическэ** бэлэдхэлынь болоһон байгаа» (ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс, 208 нюур).

1912 ондо болоһон пражскэ конференци меньшевигүүдые партиһаа үлдэжэ гаргаһан юм. Энэнь большевистскэ партиин —шэнэ түхэлэй партиин, ленинизмын партиин бэеэ даанги байлгада эхи табиһан байна.

II. Коммунистическэ парти—советскэ обществын ударидагша ба хүтэлбэрилэгшэ хүсэн мүн

РСДРП-гэй II съездһээ хойшо үнгэрһэн табин жэлэй турша соо Советскэ Союзай Коммунистическэ парти тэмсэлэй ехэ ба алдарта замаар ябажа ерээ. Парти болбол Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин илалтын зорижуулагшань ба эмхидхэгшэнь байгаа. Тэрээнэй эмхидхэһэн хүдэлмэришэн анги ба ажалша таряашад хоёрой дайшалхы союз болбол капиталистнууд болон помещигүүдэй ээрхэлые эбдэн усадхажа, 1917 оной октябрьда пролетариадай диктатурые тогтоохо ябадал хангагша хүсэн болоһон байна.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин илалта хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ саг үеые нээгээ. Тэрэ хадаа бухэдэлхэйн түүхэдэ капитализмһаа социализм тээшэ эрид эрьелтэ болоо.

СССР-эй ажалшад партиин хүтэлбэрээр социалистическэ общество байгуулһан, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалые эсэслэн усадхаһан, социальна ба национальна дарлалтые үгы хэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Коммунистическэ парти болбол германска фашизм ба японско империализмые бута сохихын түлөө тэмсэлые эмхидхэгшэ байгаа. СССР-эй арадууд партиин хүтэлбэрээр өөһэдынгөө социалистическэ туйлалтануудые хамгаалжа, Европын арадуудые фашистска боолшолгоһоо абарһан байна.

Дайнай хойто тээхи үедэ партиин хүтэлбэрээр советскэ арад ажахын ба культурын туйлай ехэ шэнэ дэбжэлтэ туйлаад, социализмһаа коммунизмда дамжан орлогые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Арадай демократиин оронууд Советскэ Союзтай хамта, тэрээнэй агуухэ жэшээгээр зоригжон, социализм байгуулгын замаар дабшажа ябана. СССР-ээр толгойлуулһан эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэн түгэс лагериие байгуулһан ябадал хадаа уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй асари ехэ илалта мүн.

Ородой ба уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй эрхим заншалнуудые ба шэнжэнүүдые бэедээ шэнгээһэн туладаа, ленинскэ принципүүдэй үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаһан ба байгуулагдажа байдаг туладаа парти болбол бухэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые туйлаа.

Манай парти яахадаа хүсэтэйб гэхэдэ, тэрэ хадаа Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай хамагые илагша һургаалые өөрынгөө ажал ябуулгада хүтэлбэри болгоно, обществын хүгжэлтын бодото хуули ёһонуудые мэдэлгэдэ ба зүбөөр ашаглалгада түшэглэнэ. Марксистско-ленинскэ теори болбол обществын материальна ажабайдалай хүгжэлтын эрилтэнүүдые, хүдэлмэришэн анги болон бухы ажалшадай гол шухала интересүүдые зүбөөр тодорхойлон харуулна. Обществын хүгжэлтын ба политическэ тэмсэлэй хуули ёһонуудые мэдэлгэ хадаа оршон тойроной байдалые зүбөөр ойлгохо, событинуудай ябасые уридшалан хараха, зүб политика зохёохо арга боломжые Коммунистическэ партида олгоно. Марксизм-ленинизмын мүнхэдөө оршохо бата хүсэниинь, манай партиин политикын үнэн зүб байдагынь түүхын бухы ябасаар, илалта түгэс социалистическэ революциин ба СССР дотор социализм байгуулгын дүй дүршэлөөр шалгагдаһан ба баталагдаһан байна. Марксизм-ленинизм хадаа үнэн бодото, творческо, хүгжэн мандажа байдаг, догматизмһаа тад ондоо, революционно тэмсэлэй дүй дүршэлэй үндэһэ һуури дээрэ шэнэ зүйлнүүдээр саг үргэлжэ баяжажа байдаг һургаал мүн. Энэ теориие шудалалга хадаа ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгын үндэһэ һуури мүн.

Зэргэнүүдэйнгээ булад нэгэдэлтэй ба нигта жагсаалтай байдаг тула Коммунистическэ парти хүсэтэй ба илагдашагүй юм. Парти болбол зориг хүсэлэйнгөө ба тэмсэлэйнгээ нэгэдэлээр хүсэтэй, нэгэн адли үзэл бодолтоной дайшалхы союз болонхой. Партиин нэгэдэл болбол коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, бухы арадые хойноһоо дахуулан ябаха арга боломжо тэрээндэ олгоно. Энэ нэгэдэл хадаа элдэб зүһэнэй оппортунистнуудта: меньшевигүүд, троцкистнууд, бухаринецүүд, националхэлбэрилшэд болон партиие бутаргаха, тэрээнэй хүсые һандаргаха гэжэ эрмэлзэһэн бусад дайсадта эсэргүү үни удаан тэмсэл дундуур туйлагдаһан ба шэрээгдэһэн байна.

Оппортунизмда эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл, өөһэдынгөө зэргэнүүдэй арюун сэбэр ба нигта жагсаалтай байхын түлөө тэмсэл хадаа партиин хүгжэлтын хуули мүн гэжэ Ленин ба Сталин һургана.

XIX съездээр абтаһан Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Устав хадаа партиин нэгэдэлые хамгаалха, партийна булад заршамые бэхижүүлхэ, партиин гэшүүнэй нэрэ түрэ ба удхашанарые дээшэнь үргэхэ, партиин политикые бодото байдалда бэелүүлхын түлөө бухы коммунистнуудай шанга тэмсэлшэд байха ябадал, хүдэлмэридэхи дутагдалнуудтай тэдэнэрэй эбсэдэггүй байха ябадал туйлаха гэжэ партиин бухы гэшүүдые уялгана.

Арадтай таһаршагүй холбоотой байлга, тэрээнэй творческо хүсэндэ хэлбэришэгүйгөөр этигэлгэ хадаа Коммунистическэ партиин хүсэнэй эшэ үндэһэн мүн. Тэрэ хадаа оршон мандаһан түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ эхилэн ажалшадай интересүүдые хамгаалагша, арадай вождь ба багшань болоһон байна. Коммунистическэ партиин политика бухы советскэ арадта һайшаагдадаг ба дэмжэгдэдэг байна, юуб гэхэдэ, энэ политика тэрээнэй гол шухала интересүүдтэ ба эрмэлзэлгэнүүдтэ харюусана, советскэ байгуулалтын ажабайдалай үндэһэ болоно.

Коммунизм байгуулгын асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлэн, советскэ арад партиие тойрон улам нигтаар жагсаа. Арадай дэмжэлгэ партида туйлай ехэ хүсэ оруулна, юуб гэбэл, арад болбол түүхын хүгжэлтын гол хүсэниинь, тэрээниие байгуулагшань мүн.

Парти болбол кадрнуудые хүмүүжүүлгын шалгагдамал метод, манай хүдэлмэриин дутагдалнуудые элирүүлгын ба зайсуулгын хүсэтэ зэбсэг болоһон шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые зоримгойгоор хүгжөөнэ, дэмжэнэ.

Партиин мүнөө үеын гол шухала зорилгонуудынь юуб гэхэдэ, «социализмһаа коммунизмда дамжан орожо коммунистическэ общество байгуулха, обществын материальна ба культурна хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, обществын гэшүүдые интернационализмын ба бухы оронуудай ажалшадтай ахадүүгэй барисаа тогтоолгын ёһоор хүмүүжүүлхэ, советскэ Эхэ ороноо дайсадай агрессивнэ аашануудһаа улам эдэбхитэйгээр хамгаалгые бухы хэмжээгээр бэхижүүлхэ хэрэг болоно» гэжэ КПСС-эй XIX съезд тодорхойлһон байна.

Эдэ асари ехэ зорилгонуудые коммунизмын түлөө тэмсэлэймнай дайшалхы программа мүн гэжэ арад хүлеэн абаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум болбол партиин зэргэнүүдэй нэгэдэлые ба нигта жагсаалые, XIX съездээр табигдаһан түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэхээр тэрээнэй бэлэн байһые, өөһэдынгөө һүйдхэхы ажал-ябуулгые ямаршье халхабшаар далдалаа һаань, дайсад тушаа үндэр һэрэмжэтэй ба эбсэшэгүй байлгые үшөө дахин харуулһан байна.

Коммунистическэ парти олонационально социалистическэ гүрэниие саашадань бэхижүүлхын түлөө, советскэ арадай материальна ба культурна хэмжээе таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхын түлөө, промышленность болон хүдөө ажахын шэнэ хүсэтэ дэбжэлтын түлөө, хүдэлмэришэд болон таряашадай союзые, СССР-эй арадуудай хани барисаае саашадань бэхижүүлхын түлөө, Советскэ Союзай экономическа ба оборонно хүсэ шадалые улам дээшэлүүлхын түлөө тэмсэнэ. Парти болбол советскэ хүнүүдые коммунистическээр хүмүүжүүлгэдэ, ажалда ба ниитын зөөри хогшолдо ушар ёһо мэдэжэ хандадагаар, советскэ патриотизмын ба пролетарска интернационализмын сүр талаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Буржуазна идеологидо эсэргүү, хүнэй оюун мэдэрэлдэхи капитализмын үлэгдэлнүүдые дабахын түлөө тэмсэл хадаа партиин тон шухала зорилгонуудай нэгэниинь байгаа, мүнөөшье байһаар.

Революционно һэрэмжэеэ бухы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй, һүйдхэлгын хүдэлмэри хэхын тулада дайсад коммунистнуудай нэрээр бэеэ далдалан партида шурган орохые һэдэдэг байгаа, һэдэхэшье байна гэжэ һанаха хэрэгтэй гэжэ парти һургана. Партиин ба арадай дайсадтай хайрагамгүй тэмсэл хадаа коммунизм тээшэ амжалтатайгаар дабшалтын шухалын шухала услови мүн.

Гадаадын политикын талаар парти болбод эб найрамдал сахин хамгаалхын ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлхэ, дай үүдхэгшэдэй аашануудые элишэлхэ, арадай демократиин оронуудтай ба бухы дэлхэйн ажалшадтай ахадүүгэй хани барисаа бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондохи хани харилсаа үргэдхэхэ ба бэхижүүлхэ зорилго табина.

Эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа тон нигта жагсаалтай ба бата нэгэдэлтэй байхые, ленинскэ принципүүдые болон партийна хүтэлбэриин гуримуудые нарииаар бэхижүүлхые партиһаа эринэ. Түүхэ дотор ганса нэгэн нюурнуудай үүргэ тухай асуудалые буруугаар, марксистска бэшээр тайлбарилдаг ябадалда эсэс табиха шухала, тиимээр тайлбарилга ганса нэгэн нюурнуудта шүтэн һүгэдэлгын идеалистическэ теориие пропагандалга дотор гараһан байна. Ганса нэгэн нюурнуудта шүтэн һүгэдэлгэ хадаа партийна хүтэлбэриин принципүүдтэ харша байна, партиин, тэрээнэй хүтэлбэрилхы центрын үүргые багадхаха, партийна үргэн ниитын ба советскэ арадай творческо эдэбхиие доошолуулха ябадалда хүргэнэ. Партийна хүтэлбэриин дээдэ принцип хадаа марксизм-ленинизмын принципиальна үндэһэ һуури дээрэ тэрээнэй коллективнэ байлга мүн болоно. Имагта марксистско-ленинскэ теориин научна үндэһэ һууриида түшэглэдэг Центральна Комитедэй коллективнэ дүй дүршэл, коллективнэ сэсэн ухаан хадаа партиие ба орониие зүбөөр хүтэлбэрилгые, ажахын болон культурна байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгые, партиин нэгэдэлые ба нигта жагсаалтай байлгые, коммунизм тээшэ урагшаа амжалтатайгаар дабшалгые хангана.

* * *

СССР-тэхи коммунистическэ байгуулалтын агуухэ илалтанууд, социализмын замаар арадай демократиин оронуудай амжалтатайгаар дабшалта, капиталистическэ оронуудтахи хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөнэй ургалта ба колонинуудай болон бусадһаа дулдыданги оронуудай арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлэй шангадалга болбол коммунизмын түлөө Коммунистическэ партиин тэмсэһэн ба тэмсэжэ байгаа хэрэг илагдашагүй, коммунизм тээшэ арадуудай илалта түгэс дэбжэлтые зогсоожо шадаха хүсэн дэлхэй дээрэ байхагүй гэжэ гэршэлнэ.

Д. ДЯГИЛЕВ.

РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1953 оной гүрэнэй түсэбые нэгэдэхи хахад жэлдэ дүүргэлгын дүнгүүд тухай

РСФСР-эй статистическэ управлениин мэдээсэл

(Үргэлжэлэл)

	1953 оной нэгэдэхи хахад жэлые 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулбал процентээр.
Бэшэгэй машинканууд	118
Хутаганууд ба вилкэнүүд	105
Металлическа амһарта	150
Шаажан ба фаянсова амһарта	104
Һурагшадай тетрадьнууд	111
Мяхан	103
Малай тоһон	102
Ургамалай тоһон	141
Сыр	125
Кондитерскэ зүйлнүүд	111
Макаронно зүйлнүүд	125
Виноградна архи	125
Жэмэсэй архи	112
Пиво	110
Витаминууд	121

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-эй республиканска ба нютагай мэдэлэй промышленностиин валовой продукци 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада 9 процентээр ургаба.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ республиканска ба нютагай мэдэлэй промышленностиин бүтээн гаргадаг продукциин шанар зарим талаар һайжаруулагдаа. Гэбэшье, зарим предприятинууд стандартаар тогтоогдоһон продукциин шанар ба сортые эбдэжэл байна. РСФСР-эй Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинууд «Капрон» торгоор нэгэдэхи сортын оймһоной зүйлнүүдые бүтээн гаргаха түсэбөө дүүргээгүй. Нютагай ба түлишэй промышленностиин министерствын, мүн олзоборилгын кооперациин предприятинуудай бүтээн гаргадаг шаажан-фаянсова амһартын, мебелиин, оройнуудай, бритвэнүүдэй, адаахагүй бритвын хутаганууд, мүн бусад зарим товарнуудай шанар үшөөл доодо хэмжээндэ байһаар.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ промышленнэ продукциин өөрынь үнэ 4 процент шахуу химдаруулагдаа.

III.

Колхозууд, машинно-тракторна станцинууд ба совхозууд хабарай тарилгые амжалтатайгаар хэжэ, хабарай культурануудай тариха түсэб дүүргэбэ.

1953 оной ургаса абаха тарилгын талмай үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал ехэ болоһон байна. Нарай сэсэгэй ба сахарна свёклын тарилгын талмайнууд ехэ болоо. Шэниисын тарилгын талмай нилээд ехэ болобо. Республикын колхозууд хабарай шэниисэ ба нарай сэсэг тариха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Улһа, хартаабха, овощь тариха түсэб дутуугаар дүүргэгдээ.

Нийтын малажалые тэжээлээр хангаха зорилгоор колхозууд тэжээлэй культурануудай талмайе нилээд ехэ болгобо. Нэгэ жэлэй ногоонуудые ба силосэ культурануудые тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Олон жэлэй ногоонуудай талмай үргэдхэгдөө. Гэбэшье, энэ оной хабар олон жэлэй ногоонуудые тарилгын түсэб дутуугаар дүүргэгдээ.

Энэ жэлдэ машинно-тракторна станцинууд ба совхозууд үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо бүри олон тракторнуудтай, автомашинануудтай, комбайнуудаар ба хүдөө ажахын бусад машинануудаар зэбсэглэгдээ.

Энэ оной хабар садуудай, ягоднигуудай ба виноградннигуудай талмайнууд саашадаа үргэдхэгдөө.

IV.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-эй Харгын ба транспортна ажахын министерствын автомобильна транспортаар ашаа зөөхэ түсэб 105 процент, автобусуудаар пассажирнуудые зөөхэ түсэб 107 процент дүүргэгдээ.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-эй бага гол мүрэнүүдээр ашаа зөөхэ түсэб 109 процент дүүргэгдээ.

РСФСР-эй Харгын ба транспортна ажахын министерство автомобильна харгынуудые бариха түсэбөө 105 процент дүүргэһэн ба харгынуудые заһабарилха түсэбөө дутуугаар дүүргэһэн байна.

V.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-эй министерствонуудэй ба ведомствонуудэй бэелүүлһэн гүрэнэй капитальна барилгын хэмжээн 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада 114 процент болобо, тэрэ тоодо РСФСР-эй Коммунальна ажахын министерстводэ—125 процент, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерстводэ — 141 процент, РСФСР-эй Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин министерстводэ—105 процент, РСФСР-эй Харгын ба транспортна ажахын министерстводэ—115 процент болобо. Гэбэшье, РСФСР-эй министерствонууд 1953 оной нэгэдэхи хахад жэлэй барилгын түсэбые дутуугаар дүүргэбэ.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ гэр байрын барилгада ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй, мүн РСФСР-эй республиканска министерствонуудэй ба ведомствонуудэй хэһэн капиталовложенинууд 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулбал 22 процент, нютагай Соведүүдэй коммунальна барилгада капиталовложенинууд—33 процент ехэ болоһон байна.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-эй территори дээрэ һургуулинуудай, кинотеатрнуудай, больницануудай, поликлиникэнүүдэй, үхибүүдэй яслинуудай, садуудай, пионерскэ лагерьнуудай ба культурно-байра байдалай, бусад эмхи зургаануудай барилга ехэ хэмжээгээр хэгдэбэ.

РСФСР-эй Гэр байрын гражданска барилгын министерство барилгын-монтажна подрядна хүдэлмэринүүдэй хэмжээе үнгэрһэн оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулбал 16 процентээр ехэ болгобо, гэбэшье 1953 оной нэгэдэхи хахад жэлэй түсэбые дутуугаар дүүргэбэ.

VI.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ советскэ худалдаа наймаан саашадаа дэлгэрэн хүгжэжэ үргэлжэлөө.

Карточна гуримые болюулһанай һүүлээр арад зоной хэрэглэлэй товарнуудай гүрэнэй рознично сэнгүүдые СССР-эй Правительствын шиидхэбэреэр тоогоорой зургадахяа химдаруулһан ябадал хүн зондо товарнуудые улам ехээр худалдалгада туһалба.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлэй турша дотор **гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймагаар** 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхиһээ 15 процент ехэ товарнууд хүн зондо худалдагдаа. Тиихэдэ сэнгүүдэй химдаруулагдаһанай, үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилгын үргэдһэн ба рыночно фондонуудые ехэ болгохо талаар СССР-эй Правительствын бэелүүлһэн бусад хэмжээ-ябуулгануудай ашаар, 1953 оной II кварталда хүн зондо 1952 оной II кварталайхиһаа 23 процент ехэ товарнууд худалдагдаа.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ мяха ба мяханай продуктнууд, загаһа ба загаһанай продуктнууд, малай тоһо, ургамалай тоһо, эдеэнэй хэрэглэлгэдэхэ элдэб янзын өөхэ, сыр, үндэгэ, сахар, кондитерскэ зүйлнүүд, сай, хлопчатобумажна ба торгон бүдүүд, хубсаһа, трикотажна зүйлнүүд, оймһонууд, арһан гутал, часнуудууд, оёдолой машинанууд, мебель, пылесосууд, патефонууд, телевизорнууд, велосипедүүд, мотоциклнууд ба хүнгэн автомобильнуудые худалдалга 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада ехэ болоо. Гэбэшье, зарим товарнууд тушаа хүн зоной эрилтэ хэдэн оли районуудта бүрин гүйсэдөөр хангагдаагүй.

Гүрэнэй ба кооперативна магазинуудта хүдөө ажахын продуктнуудые худалдалгын ехэ болохын хажуугаар, 1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ **колхозно рынок** дээрэ эдэ продуктнуудые хүн зондо худалдалга, илангаяа шэниисэн гурил, крупа, үндэгэ, хартаабха, овощь ба шубуунай мяха худалдалга ехэ болоо. 1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ колхозно рыногууд дээрэхи сэнгүүд химдарһан байна.

VII.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ коммунальна электростанцинуудай электроэнерги үгэлгэ 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулбал 13 процент, газ—33 процент, коммунальна водопроводуудай уһа үгэлгэ—8 процент ехэ болобо

Бухы түхэлэй городской транспортаар пассажирнуудые зөөлгэ үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада ехэ болоо: пассажирнуудые троллейбусуудаар зөөлгэ 12 процент ба трамвайнуудаар зөөлгэ—2 процент ехэ болоо. Пассажирнуудые таксомоторно хүнгэн автомобильнуудаар зөөлгэ—7 процент ехэ болоо.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ коммунальна шэнэ предприятинуудые бариха, мүнөө байгаа предприятинуудые үргэдхэхэ, городуудые газификацилха, болбосон түхэлтэй болгохо талаар хүдэлмэри саашадаа дэлгэрээ.

VIII.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-эй республиканска ба нютагай ажахыда хүдэлмэрилдэг хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай тоо 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада 2 процентээр олошорбо.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ республиканска ба нютагай мэдэлэй гүрэнэй промышленностьда хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада 6 процентээр ургаба.

IX.

Заочно һуралсагшадые оруулалсаад, 300 мянга гаран залуу мэргэжэлтэд 1953 оной нэгэдэхи хахад жэлэй эсэстэ дээдэ һургуулинуудай ба техникумүүдэй һүүлшын курснуудта һуралсалаа дүүргэһэн байна.

Энэ жэлдэ долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудые, хүдэлмэришэнэй ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудые бүрин дүүргэһэн һурагшадай тоо 1952 онойхидо орходоо 19 процент олон байгаа. Тиихэдэ, дунда һургуулинуудые дүүргэжэ, болбосоролой аттестат абагшадай тоо 40 процентээр олошорбо.

Үнгэрһэн оной нэгэдэхи хахад жэлэйхидэ орходоо 57 процент олон учебнигүүд эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудта зорюулагдан, нэгэдэхи хахад жэлдэ, һуралсалай шэнэ жэлэй урда тээ хэблэгдээ.

1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ РСФСР-тэ хүн зониие медицинскэ ба санитарна талаар хангалга дам саашадаа һайжаруулагдаа, больницануудай, нарайлгын гэрнүүдэй, санаторинуудай, амаралтын байшангуудай ба үхибүүдэй садуудай тоо олошороо.

РСФСР-эй статистическэ управлени.

ИСКРА
РОССІЙСКАЯ СОЦІАЛЬ-ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТІЯ
№ 21

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1902 оной июниин 1-дэ гараһан «Искра» газетын түрүүшын нюур.

В. МАЯКОВСКИЙ

Владимир Ильич Ленин

(Поэмэһээ отрывок)

Хэрбээ
ажалшад
партидаа ниилээ һаань
баран, —
хэрзэгы дайсан,
хэбтэ,
үхэ,
бэсэ тушаа!
Хамта сохихо
хатуу нюдарга
зангидаһан
хара мянган хургата
гар гээшэл
парти хадаа.
Ганса хүн
юуншье бэшэ, тоолхогүй,
нэгэ хүн —
хэршье
дээгүүр һанаатай һаа—
табан вершогой
жиирэй бревно даахагүй,
табан дабхар гэр
бүришье һаа.
Парти хадаа
ээм ээмүүдээ
хам ниилүүлһэн
миллион хүнүүд
мүн гээшэл.
Бэе бэеэ
дэмжэлсэн, үргэлсэн,
барилгануудые
бодхоохобди
үндэр дээшэнь.
Парти хадаа
хүдэлмэришэн ангиин нюрга
һээрынь.
Парти хадаа
манай хэрэгэй мүнхэ түрэлынь.
Парти хадаа
хэзээш урбахагүй
үнэн зүрхэмнай.
Мүнөөшье бираагүй һаа, үглөө
хан түрые картаһаа
хюһахамнай.
Ангиин уураг сэмгэн,
ангиин үнэн хэрэг,
ангиин агуу хүсэн
ангиин алдар нэрэ —
энэл даа парти гээшэмнай.
Эхэ-түүхэдээ
хэн хэниншье хүндэтэй
эхир хүбүүд лэ
Парти Ленин хоёрнай.
Ленин гэхэдээ
парти гэжэ
хэлэлтэй,
парти гэхэдээ
Ленин гэнэ
зүрхэмнай.

Цэдэн ГАЛСАНОВ оршуулба.

Манай партиин түүхэдэхи алдарта хуудаһанууд

(В. И. Ленинэй Центральна музейн залнууд дотор)

Манай советскэ арад партиин II съездын болоһоор 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ В. И. Ленинэй Центральна музейдэ орожо харагшадай тоо илангаяа олошороо. Нэгэ залһаа нүгөө залда орожо, музейн экспонадуудые хаража ябаха зуураа, тэдэнэр советскэ арадай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхын алдарта хуудаһануудые иран харана хэбэртэй.

Энэ түүхын тон шухала шатануудай нэгэниинь II съезд болоно. Тус съезд дээрэ большевизм хадаа оппортунистнуудта эсэргүү үсэд шанга тэмсэл хэжэ, политическэ ухаан бодолой течени болон бүридэһэн, большевистскэ партиин, ленинизмын партиин бии бололгые эхи табиһан юм. Ородой хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнһөө гадна, мүн уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ эрид эрьелтэ хэһэн партиин тус съезд айхабтар ехэ түүхэтэ удхашанартай гээшэ.

Съезд тухай экспонадууд В. И. Ленинэй Центральна музейн III зал соо ехэхэн һуури эзэлнэ. XX зуун жэлэй түрүүшын жэлнүүдэй үедэхи революционно тэмсэлые харуулһан материалнууд тэрэ зал соо табигданхай байдаг.

Шэнэ түхэлэй парти, пролетариадай революционно парти байгуулхын түлөө олон жэл соо тэмсэл хэжэ, энэ съездые В. И. Ленинэй бэлэдхээгүй һаань, II съезд болохогүй, политическэ течени болон большевизм бүридэхэгүй байгаа һэн.

В. И. Ленинэй хэһэн революционно эдэбхитэ ажал-ябуулгын түрүүшын арбан жэлые музейдэ табигдаһан материалнууд эли тодоор харуулна. 1893 ондо залуу Ленин Петербург ерэһэн юм. Эндэ народнигуудта эсэргүү эдэбхитэ тэмсэл хэжэ, тэдэнэй реакционно удхые элирүүлһэн, революционно марксизмын үзэл сурталые нэбтэрүүлээ.

1895 ондо мартагдашагүй событи болоно: В. И. Ленин Петербургын хүдэлмэришэдэй бүхы марксистска кружогуудые хамтаруулжа, «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союз» тогтооһон байна. Тиин энээгээрээ хүдэлмэришэнэй революционно марксистска парти байгуулгые бэлэдхэһэн байгаа.

В. И. Ленинэй ударидалгаар «хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союз» хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе социализмтай холбохо ябадал Росси дотор анха түрүүн бэелүүлжэ эхилһэн юм. «Тэмсэлэй союз» хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ түшэглэһэн революционно партиин түрүүшын шухала эхи табилга мүн гээшэ гэжэ Ленин тоолодог һэн.

1894 ондо гектограф дээрэ хэблэгдэн гаргагдаһан «Арадай ханинар» гээшэ юуб, тэдэнэр социал-демокрадуудта эсэргүү яажа дайлалдадаг бэ?» гэһэн В. И. Ленинэй номой бодото экземпляр тон ехэ һонирхолтой байна. Народнигууд хадаа арадта эсэргүү ябана гэжэ В. И. Ленин тэрэ ном доторoo харуулаад, тэдэниие сүм элишэлһэн байна. ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын зааһанай ёһоор, өөрынгөө энэ зохёол дотор Владимир Ильич болбол хаанта засагые ба капитализмые унагааха гол зэбсэг хадаа хүдэлмэришэд ба таряашадай революционно холбоо барисаан мүн болоно гэһэн идейе анха түрүүн хэлэһэн, өөрыгөө сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй бодото замые хүдэлмэришэн ангида заажа үгэһэн, общестьын түрүү революционно хүсэн болохо тэрэнэй үүргые тодорхойлһон, хүдэлмэришэн ангиин союзник болохо таряашадай үүргые тодорхойлһон байна.

Народничествые идейнэ талаарнь эсэслэн бута сохилго «Россидахи капитализмын хүгжэлтэ» гэһэн Ленинэй ном дотор бэелүүлэгдэһэн юм. Анха түрүүн хэблэгдэһэн энэ ном музей соо бии.

Хаанта правительство 1897 ондо В. И. Лениниие Сибирьтэ сүлэбэ. Фотографи дээрэ Шушенска тосхондохи Петровагай гэр харагдана. Сибирскэ сүлэлгынгөө һүүлшын хоёр жэлые Владимир Ильич эндэ үнгэргэһэн юм. Эдэ жэлнүүд бурьялма, зохёохы ажалай жэлнүүд байгаа һэн. Сүлэлгэдэ байха зуураа, Ленин гуша гаран зохёолнуудые, тэрэ тоодо «Россидахи капитализмын хүгжэлтэ» гэдэг капитальна ехэ зохёол бэшэһэн байна. Сүлэлгэдэ байха үедөө шэнэ түхэлэй парти, революционно пролетарска парти байгуулха түсэб табихын тула Владимир Ильич ехээр хүдэлмэрилһэн юм.

Энэ үедэ И. В. Сталин Закавказьеда эдэбхитэй революционно хүдэлмэри ябуулжа, тифлисскэ организациин хүтэлбэрилхы социал-демократическа центральна группые толгойлон, «Месаме дасиин» оппортунистическэ олонхидто эсэргүү тэмсэл хэжэ байгаа һэн.

Ленинскэ «Искрын» номернуудые музейдэ орогшод ехээр һонирхон харанад. 1900 оной декабрьда хэблэгдэн гаргагдаһан «Искрын» нэгэдэхи номер витринын шэл доро харагдана. Удаан саг соо хадагалагдажа тэрэнэй хуудаһанууд шаралшанхай. Легальнабэшэ политическэ газетые хэблэн гаргаха түсэб ба тэрэнэй зорилгонуудые В. И. Ленин үшөө сүлэлгэдэ байхадаа бүхы талаһаань бодомжолон зохёоһон байгаа. Тиимэ газетэ хадаа хүсэтэ зэбсэг болохо ёһотой, тэрэнэй ашаар идейнэ худхаляан ба эмхидхэлэй талаар эмхи гуримгүй задагай байдал зайсуулагдаха, элдэб бүхы оппортунистнууд бута сохигдохо, хүдэлмэришэн ангиин марксистска нэгэ парти бии болгогдохо зэргэтэй гэжэ Владимир Ильич бодомжолһон байна.

Ленинскэ «Искрын» түрүүшын номерой гараһанһаа хойшо жэл болоод байхада, Закавказьеда «Брдзола» («Тэмсэл») гэжэ грузинска социал-демократическа легальнабэшэ түрүүшын газетэ И. В. Сталинай үүсхэлээр гаража эхилһэн юм. «Брдзола» хадаа ленинскэ «Искрын» үзэл сурталые эрид шууд даган ябадаг газетэ байгаа. «Брдзола» газетын түрүүшын номернуудай фотокопинууд мүн табяатай.

«Юу хэхэб?» гэжэ Ленинэй гайхамшагта номой гаршаг алтан үзэгүүдээр сагаан мрамор хабтагай дээрэ бэшэгдэнхэй. 1902 ондо анха түрүүн хэблэгдэһэн тэрэ номой түрүүшын экземплярнуудай нэгэниинь шэл хабхагтай витринэ соо улаан бархат дээрэ табяатай байхань харагдана. Энэ гениальна зохёолой гол удхые харуулһан ленинскэ гайхамшагта үгэнүүд хабтагай дээрэ һиилэгдэнхэй.

«Революционно теоригүй һаа, революционно хүдэлөөншье байхагүй» (том 5, 341-дэхи нюур).

...Имагтал түрүү теорёор хүтэлбэрилэгдэдэг парти түрүү тэмсэлшын үүргые дүүргэжэ шадаха. (мүн тэндэ, 342-дохи нюур).

Шэнэ түхэлэй парти тухай, тэрэнэй идеологическа үндэһэ һууринууд тухай Ленинэй үни удаанай һанал бодолнууд энэ гайхамшагта зохёол дотор эли тодоор согсологдоһон байна. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ социалистическэ оюун мэдэрэлэй үүргые доройтуулдаг, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зүндөө үүдэдэг ябадалай үмэнэ һүгэдэдэг «экономистнуудай» оппортунистическэ хараа бодолнуудые энэ ном доторoo В. И. Ленин эрид шангаар шүүмжэлһэн байгаа. Ленинскэ энэ зохёолой теоретическэ заабаринууд хожомоо манай партиин идеологиин үндэһэ һуури болоо.

Ленинскэ гениальна зохёолой теоретическэ заабаринуудта түшэглэн, «Искра» газетэ хадаа парти байгуулгын ленинскэ түсэб бэелүүлхын түлөө», партиин II съезд зарлахын түлөө «экономистнууд» болон бусад оппортунистнуудтай үсэд шанга үргэн тэмсэл ябуулжа эхилбэ. В. И. Ленинэй үүсхэлээр, тэрэнэй саг үргэлжын хабаадалгатайгаар «Искрын» редакци партиин программын проектые зохёоһон, РСДРП-гэй II съездые зарлалга бэлэдхэһэн байна.

Тиигэжэ В. И. Ленинэй агууехэ эмхидхэхы ба теоретическэ ажал-ябуулгын ашаар, шэнэ түхэлэй парти, хүдэлмэришэнэй марксистска централизованно нэгэ парти бии болгохын тула үндэһэ һуури сэбэрлэгдэһэн байгаа.

Хаанта засагта ба капитализмда эсэргүү тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин политическэ ударидагша болохо, тэрэнэй вождь, эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша болохо ганса парти ойрын сагай хугасаа дотор байгуулха хэрэгые хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй улам үргэдэжэ байгаа далайса эрид шангаар эрижэ байба.

Тиимэ оршон байдалда РСДРП-гэй II съезд болоһон юм.

...В. И. Ленинэй музейн III зал. Партиин II съезд тухай тон һонирхолтой материалнууд эндэ суглуулагданхай. Шэл хабхагтай витринэ соо Ленинэй өөрынгөө гараар бэшэһэн бэшэгүүдэй фотокопинууд дэлгээтэй: РСДРП-гэй II съезд дээрэ хэлсэхэ асуудалнуудай список ба гурим, съезд дээрэ партиин Устав зүбшэн хэлсэлгэдэ В. И. Ленинэй хоёрдохёо хэлэһэн үгын текст, II съездын заседаниинуудай дневник ба бусад документнууд бии.

Ухаан бодолоо айхабтар ехээр эршэдхэжэ бэшэһэн эдэ ленинскэ мүрнүүдые, тэндэ хэгдэһэн элдэб олон тэмдэгүүдые, зуралгануудые хараад байхадаа, бодото революционно марксистска парти байгуулхын түлөө оппортунистнуудта эсэргүү шиидхэхы тулалдаануудта Владимир Ильичын өөрынгөө шабинартай хамта бэлэдхэжэ байһан тэдэ түүхэтэ үдэрнүүдэй хатуу шанга байдал эли тодоор ойлгогдоно.

Хэнэйшье мэдэһээр, 1903 оной июлиин 30-да Брюссельдэ эхилһэн ба хожомоо Лондондо үргэлжэлһэн II съездэ хамтадаа 51 шиидхэхы голостой 43 делегадууд хабаадаһан байгаа. Тэрэ тоодо Ленинэй тала баригшад гэхэ гү, али тиихэдэ нэрлэдэг ёһоор, хатуу искровецууд оройдоо 24 голостой байгаа, 9 искровецууд Мартовай хойноһоо дахажа ябаба, «Искрын» ба тэрээндэ эсэргүү байгшадай хоорондо гуйбалзаһан делегадууд (центристнууд) 10 голостой байба, «экономистнууд» бундовецуудтай хамта 8 голостой байгаа һэн. Иимэ орёо бэрхэ оршон байдалда съезд дээрэ искровскэ шэглэлэй илалтые хан-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй баталагдаһантай дашарамдуулан зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ маршал Ким Ир Сенэй ба генерал Пын Дэ-хуэйн үгэһэн приказ

ПЕКИН, июлиин 27. (ТАСС). Өөһэдынгөө захиржа байһан сэрэгүүдтэ июлиин 27-до маршал Ким Ир Сенэй ба генерал Пын Дэ-хуэйн үгэһэн приказай текстые пекинскэ радио дамжуулба.

Нүхэд корейскэ Арадай армиин сэрэгэй алба хэгшэд ба нүхэд Хитадай арадай һайндуратан! — гэжэ приказ соонь хэлэгдэнэ.

Эб найрамдал хамгаалхын түлөө, агрессидэ эсэргүү гурбан жэлэй баатарлиг тэмсэл хэһэнэйнгээ һүүлээр, корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын тула эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдые хоёр жэл соо эрид шангаар ябуулһанайнгаа һүүлээр, корейскэ Арадай арми ба Хитадай арадай һайндуратан алдарта илалта — Корейдэ эблэрэлгэ туйлаа, Корейдэ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээе Нэгэдэмэл Нацануудай командованитай баталаа.

Эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээе баталалга хадаа корейскэ асуудалые амгалан аргаар шиидхэлгын түрүүшын алхам болоно, тиимэһээ Дальна Востогто ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгтэ туһална. Энэнь корейскэ ба хитад арадуудай зүгһөө халуунаар дэмжэгдээ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хүсэгшэ хүнүүдые баярлуулаа. Гэбэшье, Корейдэ эблэрэлгэ бэелүүлһэн ябадалда гүн гүнзэгыгөөр дурагүйтэһэн, тиимэһээ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээ баталалгада али болохоор эсэргүүсэһэн дайша зарим этэгээдүүд, тусгаарлабал Ли Сын Манай бүлэг Нэгэдэмэл Нацануудай командованиин талада үшөөл бии байна. Тиимэһээ, корейскэ Арадай армиин бүхы сэрэгшэд ба Хитадай арадай һайндуратан һэрэмжэеэ шангадхаха ёһотой.

Эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй хүсэндөө ороһон үедэ, бидэнэр Корейдэ эблэрэлгэ нарин зүбөөр бэелүүлгэ хангахын, хэлсээ эбдэхэ гэһэн ямаршье һэдэлгэдэ һаад хэхын, корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ талаар политическэ конференци зарлалгые саашадань хүнгэдхэхын тула нимэ приказуудые соносхонобди:

1. Эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээе нарин шангаар сахиха зорилгоор, корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай хуурай-газарай, агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй, мүн эрьеын хамгаалалтын частьнуудай бүхы персонал хадаа 1953 оной июлиин 27-ной 22 час 00 минутаһаа эхилээд, тайлбарилан хэлэхэдэ, эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй баталагдаһанай һүүлээр 12 час болоод, фронтын бүхы линиие зубшан буудалдаа бүрин зогсоохо, мүн 1953 оной июлиин 27-ной 22 час 00 минутын һүүлээр 72 часай турша дотор, тайлбарилан хэлэхэдэ, эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй хүсэндөө ороһоной һүүлээр 72 часай турша дотор хоёр талын соносхоһон сэрэгэй демаркационно линиһээ бүхы фронтоор хоёр километр гэдэргээ сухариха ёһотой, ямаршье ушарта демилитаризованно зонын хилэ дабажа гараха ёһогүй.

2. Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай хуурай-газарай, агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй, мүн эрьеын хамгаалалтын частьнуудай бүхы персонал һэрэмжэеэ дээдэ хэмжээндэ байлгаха, өөһэдынгөө позицинуудые бата шангаар барижа байха, нүгөө талын агрессивнэ ба хоролон һүйдхэхэ ямаршье ябуулгануудай хэгдэжэ магадгүй ушарһаа бэлэн байха ёһотой.

3. Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудай бүхы персонал болбол аюулгүй байдал хангахын тула бүхы хүсэеэ зорюулха, эблэрэлгэ тушаа сэрэгэй комиссиин, хамтын адаглагша бүлэгүүдэй, нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссиин персоналай хүдэлмэридэ, эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээ бэелүүлхэ зорилгоор манай сэрэгүүдэй хиналта доро байһан районуудта ерэжэ магадгүй Улаан Хэрээһэнэй хамтын бүлэгүүдэй персоналай хүдэлмэридэ али болохо туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Ким Ир Сен, маршал, Корейскэ Арадай Демократическа Республика, корейскэ Арадай армиин верховно командалагша.

Пын Дэ-хуэй, Хитадай арадай һайндуратанай командалагша.

Корейдэ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээ баталалга тушаа

ПЕКИН, июлиин 27. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегациин коммюнике Кэсонһоо дамжуулба, тэрэнь мүнөө үдэшын 6 часта толилогдоһон байна. Коммюнике соонь нигэжэ хэлэгдэнэ:

Эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээе июлиин 27-ной үглөөнэй 10 часта баталһанай һүүлээр, хэлсээнүүдтэ хабаадагша хоёр таланууд эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй заабаритай зохилдуулан, эблэрэлгэ тушаа сэрэгэй комисси байгуулба. Комиссиин түрүүшын заседани үглөөдэр үглөөнэй 11 часта болохо.

Итальянска парламент де Гаспериин правительствода этигээгүй

ПАРИЖ, июлиин 28. (ТАСС). Депутадуудай палатада голосованиин болоходо де Гаспериин правительство унагаагдаа гэжэ Франс Пресс агентство Римһээ дамжуулна. Правительствода этигэхэгүй гэжэ 282 депутат, этигэхын түлөө 263 депутат голосовалба. 37 депутадууд голосованиин үедэ һаналаа бариба.

Генерал Пын Дэ-хуэй Корейдэ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээндэ гар табиба

ПЕКИН, июлиин 28. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо нигэжэ дамжуулна:

Мүнөөдэр үглөөнэй 9 час 30 минутада Кэсондо Хитадай арадай һайндуратанай командалагша генерал Пын Дэ-хуэй Корейдэ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээндэ ба эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй нэмэлтэ болгогдоһон саг зуурын хэлсээндэ гар табиба.

Корейскэ фронт дээрэ дайнай ябуулганууд зогсоогдоо

ПЕКИН, июлиин 28 (ТАСС). Нютагай сагаар июлиин 27-ной үдэшын 22 часта корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүд эблэрэлгэ хэхэ тухай маршал Ким Ир Сенэй ба генерал Пын Дэ-хуэйн үгэһэн приказтай зохилдуулан, корейскэ фронтын гараһан бүхы газар дээрэ дайсанда эсэргүү дайнай ябуулгануудые зогсообо гэжэ Синьхуа агентствын корреспондент корейскэ фронтһоо мэдээсэнэ.

Индидэ, Польшодо, Чехословакида, Швецидэ ба Швейцарида корейско-хитадай талын хандалга

ПЕКИН, июлиин 28. (ТАСС). Урда Корейн территоридо индийскэ, польско ба чехословацка түлөөлэгшэдэй — сэрэгэй пленэйхидые репатриацилха талаар нейтральна комиссиин гэшүүдэй, мүн индийскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, Индиин Улаан Хэрээһэнэй персоналай, тайлбарилан танюулха ба адаглан хараха уялгануудые гүйсэдхэхэ корейскэ болон хитадай түлөөлэгшэдэй ерэхыень зүбшөөхэгүй гэһэн Урда Корейн лисынмановска правительствын мэдүүлгэтэй дашарамдуулан, корейско-хитадай тала нейтральна 5 оронуудта — Индидэ, Польшодо, Чехословакида, Швецидэ ба Швейцарида бэшэг эльгээжэ хандаба. Эдэ түлөөлэгшэд хадаа сэрэгэй пленэйхидые репатриацилха талаар нейтральна комиссиин эрхэ түлөөлэлгэ тухай корейско-хитадай талын ба ООН-нэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин зүбшөөһэн ба баталһан дүримтэй зохилдуулан даалгагдаһан уялгануудые дүүргэхын тула Урда Корей руу ошохо ёһотой юм.

Корейско-хитадай талын мэдүүлгэ соо ингэжэ хэлэгдэнэ:

1. Корейско-хитадай тала урда-корейскэ лисынмановска правительствын мэдүүлгые мэдэрнэгүй, ушарынь тэрэ хадаа хоёр талын туйлаһан хэлсээндэ эрид ехээр зүришэнэ.

2. Сэрэгэй пленэйхидые репатриацилха тушаа нейтральна комиссиин эрхэ түлөөлэлгэ тушаа хэлсээнтэй зохилдуулан, эрхэ түлөөлэлгэ тухай дүримөөр хараалагдаһан уялгануудые дүүргэхын тула нейтральна оронуудай персонал ба корейско-хитадай талын түлөөлэгшэд Урда Корейн территоридо ошохо эрхэтэй ба ООН-нэй зэбсэгтэ хүсэнүүдээр, тэрэ тоодо урда корейскэ армяар хамгаалагдаха ёһотой юм. Тиимэ болохолоороо, ООН-нэй зэбсэгтэ хүсэнүүд, тэрэ тоодо урда корейскэ арми энэ персоналые хамгаалха гэһэн өөрынгөө уялгаһаа арсажа шадахагүй байна.

Корейдэхи эблэрэлгые адаглан хараха комиссиин чехословацка ба пельско гэшүүд Корей руу мордобо

ПЕКИН, июлиин 28. (ТАСС). Корейдэхи эблэрэлгые адаглан хараха комиссиин чехословацка ба польско гэшүүд июлиин 27-до Пекинһээ Корей руу мордобо гэжэ Синьхуа агентствын корреспондентын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Комиссиин чехословацка гэшүүн генерал-лейтенант Франтишек Буреш ба комиссиин польско гэшүүн генерал-майор Мечислав Вонгровский Корейдэхи эблэрэлгые адаглан хараха комиссиин хүдэлмэридэ хабаадахын тула өөһэдычгөө оронуудай хүдэлмэришэ персоналай түрүүшын бүлэгтэй хамтадаа Корей руу мордобо.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн сесси августын 17-до зарлагдахань

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 28. (ТАСС). ООН-нэй Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшэ Пирсон ООН-нэй гэшүүд-гүрэнүүдтэ телеграмма эльгээбэ. «Генеральна Ассамблейн 705 (VII) резолюциин 3-дахи пункттай зохилдуулан, Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси корейскэ асуудалые дахин харахын тула августын 17-ной үдэрэй 3 часта Нэгэдэмэл Нацануудай штаб-квартирада шэнээр зарлагдахань гэжэ телеграмма соонь хэлэгдэнэ.

Залуушуулай Бүхэдэлхэйн гурбадахи конгресс дээрэ

БУХАРЕСТ, июлиин 27. (ТАСС). Залуушуулай Бүхэдэлхэйн гурбадахи конгрессэй июлиин 26-най үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлэһэн Япониин залуушуулай түлөөлэгшэ, демократическа залуушуулай Лигын генеральна секретарь Анамура хадаа империалистнууд Япониие улам шангаар милитаризацилна гэжэ тэмдэглэбэ.

Дайнай политика японско залуушуулые хүдэлмэригүйдэлгэдэ, үгырэн хооһоролгодо хүргэнэ. Тиимэһээ эб найрамдалай ба өөһэдынгөө эрхэнүүдэй түлөө залуушуулай тэмсэл бүхы Япони дотор үргэдэжэ байна. Энэ тэмсэл японско залуушуулай нэгэдэлые бэхижүүлнэ.

Энэ оной март һарада залуушуулай национальна хоёрдохи конгресс батажажа байгаа нэгэдэлэй туг доро үнгэрөө. 1350 мянган хүниие нэгэдүүлһэн 341 организаци тэрээн дээрэ түлөөлэгдөө. Япониин хүдөөгэй залуушуулай нэгэдэл иилээд ехээр бэхижэбэ.

Эб найрамдалай ба нациин сүлөөгэй түлөө японско студентнүүдэй тэмсэл ургажа байна.

Үнгэрһэн жэлэй эсэсһээ эхилээд һүүлэй саг хүрэтэр хүдэлмэришэдэй забастовконууд болобо, тэдэнэр өөрынгөө хэмжээгээр дайнай хойто тээхи бүхы жэлнүүдтэ үзэгдөөгүй ехэ байна. Энэ оной июлиин 3-һаа эхилээд 3 миллион хүдэлмэришэд хадаа забастовко хориһон хуули бии болгохые правительствын хараалһан ябадалда эсэргүү протестын тэмдэг болгон бүгэдэниитын забастовко хэжэ эхилбэ. Энэ дайшалхы забастовкодо залуу хүдэлмэришэд гол үүргэ дүүргэнэ.

Жак Дениин элидхэлые бүрин һайшаанаб гэжэ японско делегат түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр Цейлоной залуушуулай делегациин хүтэлбэрилэгшэ Стэнли Гогерли үгэ хэлэбэ. Цейлоной залуушуул өөһэдынгөө хуулита эрхэнүүдэй түлөө залуушуулай тэмсэлэй гайхамшагта манифестаци мүн гэжэ залуушуулай Бүхэдэлхэйн гурбадахи конгрессые тоолоно гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Июлиин 27-ной үглөөнэй заседани дээрэ Ж. Дениин элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө. Хитадай Арадай Республикын делегациин толгойлогшо Ху Яо-бан түрүүшээр үгэ хэлэбэ. Конгресс хадаа залуушуулай ургажа байгаа нэгэдэл тухай гэршэлнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

—Хитадай залуушуулай делегаци, —гэжэ тэрэ хэлэбэ,—Жак Дениин элидхэлые бүрин һайшаана. Агуу ехэ Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудай залуушуул асари ехэ амгалан байгуулалтын хэрэгтэ бүхы хүсэеэ үгэнэ. Хитадай ба Советскэ Союзай залуушуулай хоорондохи агууехэ хани барисаае бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэбди.

Ажабайдалай бүхы һалбаринуудаар Хитадай Арадай Республикын туйлаһан амжалтанууд тухай гэршэлһэн тодорхой тоонууд ба жэшээнүүдые Ху Яо-бан дурдаба.

Хитадай залуушуулай организацинууд улам бэхижэнэ. Демократическа залуушуулай Бүхэхитадай федераци 18 миллион гэшүүдтэй юм, тиихэдэ Хитадай залуушуулай шэнэ-демократическа союз 9 миллион гэшүүдтэй байна.

Уласхоорондын оршон байдал тухай хэлэхэ зуураа, Хитадай залуушуулай түлөөлэгшэ хадаа удаан сагай хэлсээнүүдэй һүүлээр Корейдэ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээн эсэстээ туйлагдаа гэжэ ехэ ханалтайгаар мэдүүлбэ.

Бүхы зал соо гэнтэ хүдэлөөн болобо. Делегадууд һууринуудһаа бодожо, корейскэ ба Хитадай делегацинуудай байһан трибуна тээшэ ошобо. Удаан саг соо гар га[...] барилсалга, шангаар таалалда[...] болобо. Корейскэ ба Хитадай де[...]гацинуудые гар дээрээ үргэн яба[...]

Баяртай хүхюун олон арба[...] зуугаад делегадууд өөрынгөө ү[...] түгэсхөөгүй Хитадай делега[...] таалахын тула трибуна дээрэ хо[...] хойноһоо гараба. Американска [...] английска делегадууд орденуула[...] шэмэглэгдэһэн сээжэтэй хитад[...] гар дээрээ үргэн ябаба. Тэрээ[...] баглаа сэсэгүүдые барюулба. Э[...] залуу французууд, румынууд, [...] дууд, негрнүүд, индусууд дуу д[...] лалдан, «Ура» хашхаралдан, «[...] найрамдал—эб найрамдал—эб н[...] рамдал» гэжэ дабтан хашхарал[...]жа, корейскэ делегадуудые гар д[...] рээ үргэн ябаба.

Ху Яо-бан час үнгэрһэнэй һ[...] лээр лэ үгээ үргэлжэлүүлбэ...

Манай делегаци хадаа хэл[...] хэжэ, уласхоорондын асуудалнууд[...] шиидхэхэ тухай Эб найрамдал[...] Бүхэдэлхэйн Советэй үүсхэлые бүр[...] дэмжэнэ, агуухэ табан гүрэнэй хо[...] рондо Эб найрамдалай Пакт бата[...]ха тухай эрилтэ дэмжэнэ гэжэ Х[...]тадай делегат мэдүүлбэ.

Үгээ түгэсхөөд, Ху Яо-бан хад[...] Демократическа Залуушуулай Бү[...]дэлхэйн Федерацида үнэн байһан[...] тэмдэг болгон, Хитадай залуушу[...]лай шэнэ-демократическа со[...]зай тугые Жак Денидэ делегад[...]дай нэрьемэ оваци доро барюулб[...]

Германска Демократическа Р[...]публикын делегат Инге Ланге г[...]шэдэ үгэ үгтэбэ. Немецкэ залу[...]шуул эб найрамдал хангаха зори[...]готой ямаршье үүсхэлые, ямарш[...] хүдэлөөе һайшаана гэжэ гэрэ хэл[...]бэ.

Немецкэ залуу патриодууд июни[...] 17-ной событинуудһаа ехэ урок [...]бэ, тэдэнэр Германида дайнай т[...]мэрэй дахин шатаагдахые хэзээ[...]шье тохёолдуулхагүй гэжэ, хүнд[...] ханинар, найдыт.

Америкын Холбоото Штадууд[...] залуушуулай делегациин гэшүүд[...] нэгэн трибуна дээрэ гараба. А[...]рикын Холбоото Штадуудай залу[...]шуулай асари ехэ найдабари—К[...]рейдэ эб найрамдал туйлагдаа г[...]жэ бүхы хүнүүдэй альгаташалга[...] доро тэрэ мэдүүлбэ. Энэ эб на[...]рамдалые бүхы сэдьхэлээрээ ам[...]шалнабди! Корейн ба Хитадай з[...]луушуултай хамта бидэнэр тэдэн[...] зол жаргалда ба эб найрамдал[...] баясанабди. Корейдэхи эблэрэл[...] хадаа эб найрамдалай түлөө бү[...] тэмсэлшэдэй, тэрэ тоодо мана[...] ороной эб найрамдалай түлөө тэ[...]сэлшэдэй туйлай ехэ илалта, му[...] Энэ эблэрэлгые баталалга хадаа б[...]сад арсалдаата асуудалнуудаа[...] хэлсээ хэжэ болохо юм гэжэ гэ[...]шэлнэ.

США-гэй залуушуул эб найра[...]далые тон ехээр хүсэнэ.

США-гэй демократическа залу[...]шуулай гансаарданги байдаг яб[...]далда эсэс табигдаха саг ойрото[...] гэжэ американска делегат түгэ[...]хэлдөө хэлэбэ. США-гэй, Советс[...] Союзай, Хитадай ба бусад оронуу[...]дай залуушуулай нэгэдэл болб[...] илагдашагүй хүсэн болохо байна.

Июлиин 27-ной үглөөнэй заседа[...]ни дээрэ Болгариин, Ямайкын, Бо[...]ливиин, Ирландиин ба Ирагай т[...]лөөлэгшэд тэрэшэлэн үгэ хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр конгрессэй де[...]легадууд Демократическа Залуу[...]шуулай Бүхэдэлхэйн Федераци[...] центральна хиналтын-финансова к[...]миссиин элидхэлые шагнаһан б[...] һайшааһан байна.

Июлиин 27-ной үдэшэ залуушу[...]лай Бүхэдэлхэйн конгрессэй пл[...]нарна заседани болоогүй. Конгре[...]сэй комиссинууд хүдэлмэрилбэ.

Манай партиин түүхэдэхи алдарта хуудаһанууд

(Түгэсхэл)

гахын түлөө В. И. Ленин ба тэрэнэй тала баригшад хэлэшэгүй ехэ зориг хүсэлэл гаргаха ушартай болоһон юм.

Съездые бодото дээрээ В. И. Ленин ударидаһан байна. Тиихэ зуураа зуун хори үлүүтэй дахин үгэ хэлэһэн юм.

В. И. Ленинэй ба «Искрын» зохёоһон партиин программые съезд зүбшэн баталба. Тэрэ программын гол заабаринь пролетариадай диктатура байгаа һэн. Тиигэжэ Ленин, тэрэнэй тала баригшад оппортунистнуудта эсэргүү үсэд шанга тулалдаа хэжэ, хүдэлмэришэн ангиин партиин революционно программые аршалһан юм.

Съезд дээрэ эгээл ехэ арсалдаанай болоһон гол асуудал хадаа партиин Устав тухай асуудал байгаа бэлэй. Партиин гэшүүндэ хэнэй абтаха ёһотой байһые тодорхойлһон Уставай нэгэдэхи параграфые яажа найруулан бэшэхэ тушаа эгээл шанга арсалдаан болоһон юм. Устав тухай асуудалаар элидхэлшэ байһан В. И. Ленин нэгэдэхи пунктые нигэжэ найруулһан юм:

«Партиин программые зүбшөөдэг, материальна хэрэгсэлээр болон **партийна нэгэ организацида өөрынгөө хабаадалгаар** партиие дэмжэдэг хүн бүхэн Российска социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партиин гэшүүн гэжэ тоологдохо» (В. И. Ленин. Зохёолнууд, том 7, нюур 12).

Партиин пролетарска шэнжые хангаха ба тэрэнэй зэргэдэ хатуу журам байгуулха хэрэгтэ, хүдэлмэришэн ангиин авангардын үүргые бэхижүүлхэ хэрэгтэ, партида тогтууригүй, пролетарска бэшэ этэгээдүүдэй шурган орохо ябадалда һаад ушаруулха хэрэгтэ ленинскэ найруулга зорюулагдаһан байгаа.

Элдэб этэгээдүүдтэ партиин үүдые үргэнөөр нээжэ үгэхэ ондоо найруулгые Мартов дурадхаһан юм. Тиин Мартовай дурадхалай ёһоор, парти хадаа янза бүриин зонуудһаа бүридэхэ ба хатуу журамшьегүй байха зэргэтэй байгаа. Энэнь хадаа партиие дайшалхы хүсэгүй болгохо, хүдэлмэришэн ангиин политическэ тэмсэлые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ арга боломжо усадхаха байгаа бшуу.

Партиин Уставай нэгэдэхи параграфые ямараар найруулан бэшэхэ тухай асуудалаар съезд дээрэ үгэ хэлэлгэнэй боложо байха үедэ Ленинэй бэшэһэн тэмдэглэлнүүдэй фотокопи тон һонирхолтой. Дэлгэһэн үргэн саарһан. Баруун талааринь Мартовай хэлэһэниие бэшэнхэй, зүүн талааринь—өөрынгөө арсалтые бэшэнхэй. Үсэд хатуу тэмсэл, эрид шанга хүсэлэл, ленинскэ ухаан бодолой асари ехэ хүсэн энээн соо элитэ харагдана!

«Би бүгэдые партиин гэшүүд болгохые хүсэнэб»—гэһэн Мартовай үгэнүүдые Ленин бэшэнэ.

Эдэ үгэнүүдые доогуурнь зураад, саарһанайнгаа зүүн талада томо үзэгүүдээр «хорлол» гэжэ үгэ бэшээд, тэрэнээ саарһанай баруун талада бэшээтэй байһан Мартовай үгэнүүдтэй бүдүүн зурлаагаар холбоно. Эдэ эли тодо бэшэлгэнүүд хоёр найруулгын хоорондохи үндэһэн илгаае ехэ статьянууд ба брошюрануудһаа үлэмжэ һайнаар, гүнзэгыгөөр харуулна.

Партиин гэшүүд гээшэбди гэжэ өөһэдыгөө тоолохо хүнүүдые үсөөдхэхэ, революциин хэрэгтэ үнэхөөрөө үнэн сэхэ ба партида хүдэлмэрилхэ хүнүүдээр тэрэниие хизаарлаха шухала гэжэ Владимир Ильич тоолодог һэн. Хожомоо, «РСДРП-гэй II съезд тухай хөөрөөн» гэжэ статья соогоо В. И. Ленин нигэжэ бэшэнэ: «Ажаллагшадые шашагшадһаа илгахын түлөө партиин гэшүүнэй ойлгомжые уйтадхаха шухала гэжэ бидэнэр баримталан харуулаа һэмди...» (том 7, нюур 12).

Тогтууригүй, пролетарска бэшэ, элдэб бүхы этэгээдүүдые партида абаха тухай Мартовай дурадхалда харюу болгон, Ленин бэшэнэ:

«Шашагшадые ба ажаллагшадые илгажа тусгаарлаха:

1 шашагшые партиин гэшүүн гэжэ нэрлэнхаар, 10 ажаллагшадые партиин гэшүүн гэжэ нэрлэнгүй байһаниинь дээрэ»

Саашань:

«Дабтанаб: ЦК-гэй эрхэ ба хүсэн, партиин бата хатуу ба сэбэр байлга— эдэ хадаа гол хэрэг».

Партиин Уставые зүбшэн хэлсэлгын үедэ Ленинэй хоёрдохёо үгэ хэлэһэнэй тэмдэглэлнүүдэй фотокопи музейн соо табигданхай. В. И. Ленин парти тухай, партиин гэшүүн тухай өөрынгөө гайхамшагта заабаринуудые тодорхойлһон юм, тиин эдэ заабаринуудыень манай парти хододоо хүтэлбэри болгожо ябана.

«Манай зорилго хадаа манай партиин бата шанга, шууд сэхэ, арюун сэбэр байлгые сахиха ябадал болоно. Партиин гэшүүнэй нэрэ хүндые ба удхашанарые дээшэнь, дээшэнь, бүри дээшэнь үргэхэ гэжэ оролдохо ёһотойбди...» — гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн юм (том 6, нюур 459).

Партиин XIX съездын баталан абаһан, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Устав парти тухай Ленин—Сталинай һургаалһаа эшэ үндэһэ абажа, партиин гэшүүнэй нэрые үшөө дээшэнь үргэнэ, партиин нэгэдэлые саашадань бэхижүүлнэ, тэрэнэй зэргэнүүдэй сэбэр байлгые хангана.

«Манай съезд—ямар гоё юумэб даа! — гэжэ В. И. Ленин «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ» гэһэн ном доторoo партиин II съезд тухай бэшэнэ.—...Нээмэл, сүлөөтэ тэмсэл. Һанамжанууд хэлэгдэнхэй. Шэглэлнүүд элитээр харагдаба. Бүлэгүүд илгаранхай. Гар үргэгдэнхэй. Шиидхэбэри абтанхай. Нэгэ шата дабагданхай. Урагшаа!» (том 7, нюур 320).

50 жэлэй саада тээ сэсэн мэргэн Ленинэй байгууһан Советскэ Союзай Коммунистическэ парти Ленинэй ударидалга доро, Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ агууехэ Сталинай болон тэдэнэй соратнигуудай ударидалга доро асари ехэ хүсэн боложо ургаа.

Манай парти 50 жэлэй туршада Ленин—Сталинай туг доро тэмсэлэй ба илалтануудай агууехэ замаар ябажа гараа. Тэрэнэй ударидалга доро манай ороной ажалшад социализм байгуулаад, социализмһаа коммунизм тээшэ амжалтатайгаар дабшажа ябана.

Н. ВЛАДИМИРОВ.

БМАССР-эй шатарай чемпионат

Июлиин 26-да БМАССР-эй шатарай 19-дэхи чемпионат республиканска лектори соо эхилээ. Тэрээндэ республикын бэрхэ шатаршад: мастерай кандидат Сумкин, 12 нэгэдэхи разряднигууд ба хоёрдохи разрядай 4 шатаршад хабаадана.

Түрүүшын турта Могордоев — Михайлов тэгшэд наадаад тэнсэбэ. Черноскутов Гуменный гэгшые шүүгэә.

Цыденов Соболевтой шадамар бэрхээр наадажа, тэрэнээ шүүгээ.

Чемпионадай хоёрдохи тур үдэшын 6 часта захалба.

Вайнталь Черноскутовтай наадаад, 18-дахи ябадалдаа шүүгдээ.

Могордоев Горячих гэгшэтэй наадаха зурааа, ехээр добтолжо, үлүү фигура абаад, Горячих шүүгдэбэ.

Гуменный Цыденов гэгшэд уулзажа, Гуменный хоёр хүбүүгээ алдаад, өөрыгөө шүүгдэһэн дээрэ тоолобо.

Житомирский Павловтай наадаад, 65-дахи ябадалдаа шүүгдээ.

Тоглоев Михайловые шүүгээ.

* * *

Июлиин 27-до чемпионадай гур[...]бадахи тур болобо. Павлов—Ма[...]кальский, Цыденов—Вайнталь гэ[...]шэд тэнсэбэ.

Эдир шатаршан Мельников Мо[...]гордоевые шүүгээ.

Баргажанай чемпион Горячи[...] гэгшэтэй Тоглоев наадаад, шүү[...]дээ.

Уланов Соболевтой уулзажа, 26[...]дахи ябадалдаа Соболевые илаба.

Сумкин Гуменный гэгшые, Чер[...]носкутов Ежовые шүүгээ.

Гурбадахи турай һүүлээр абаж[...] болохо 3 очкоһоо Черноскутов [...] Цыденов 2,5 очкотой. Мүн Сумки[...] Мунхоев хоёр абажа болохо 2 очко[...]һоо тус бүри 2 очко абаһан байна.

А. Игумнов.

Манай газетын удаадахи номе[...] августын 1-дэ гараха.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Адрес редакции г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05, Для междугородных переговоров— 16.

Н—00590. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.